

Chou řekl, Při srovnání
Bo Yiho a Yi Yina
s Konfuciem,
mohou být zařazeni
do stejné kategorie?“
Mencius odpověděl, „Ne.
Od doby, co zde
žijí lidé až dosud,
zde nebyl
druhý Konfucius.“
Chou řekl, „Tedy,
shodovali se s ním
v nějakých bodech?“
Odpověď zněla, „Ano.
Pokud by byli
vládci nad územím
o více než sto li (li = 500m),
všichni z nich
by přivedli všechny prince
k tomu, aby sloužili
u jejich dvora
a získali by trůn.
A žádný z nich
by se ve snaze
získat trůn nedopustil
jediného
nespravedlivého činu,
nebo odsoudil k smrti
jediného nevinného člověka.
V těch věcech se
s ním shodovali.“
Chou řekl, „osměluji se
zeptat, v čem
se od nich lišil.“
Mencius odpověděl,
„Zai Wo, Zi Gong,
a You Ruo
měli dostatečnou moudrost,
aby poznali mudrce.
I přestože sebe
oceňovali velmi nízko,
nesnížili by se
k tomu, aby lichotili
svému oblíbenci.
Tedy, Zai Wo řekl,
„Dle mého vnímání
našeho mistra,
byl nadřazený
Yaovi a Shunovi.“

Zi Gong řekl,
„Pohledem na
obřadní pravidla
prince,
známe povahu
jeho vlády.
Poslechem jeho hudby
poznáváme povahu
jeho ctnosti.
Po uplynutí
stovky věků
mohu uspořádat,
dle jejich zásluh,
králů
stovek věků –
žádný z nich
nemůže uniknout.
Od počátku lidstva
až dosud zde
nikdy nebyl druhý takový,
jako náš Mistr.“
You Ruo řekl, „Tak je
tomu jen mezi lidmi?
Mezi čtvernožci
je Qi-lin,
Feng-huang
mezi ptáky,
hora Tai mezi
kopci a mraveništi,
a řeky a moře
mezi loužemi deště.
Ačkoliv rozdílné v míře,
jsou stejného druhu.
Tak i mudrcové
mezi lidmi jsou
také stejného druhu.
Ale vystupují
od svých druhů,
a ční nad jejich úroveň,
a od počátku lidstva
až dosud,
zde nikdy nebyl
žádný tak úplný,
jako Konfucius.“
Mencius pravil,
„Ten, kdo za užití síly,
předstírá úsilí
o dobrodiní, je vůdcem
princů.“

Vůdce princů
požaduje velké království.
Ten, kdo za užití ctnosti
praktikuje dobrodiní,
je vládcem
království.
Aby se stal vládcem
království,
nemusí princ čekat
na velké království.
Tang tak učinil
s pouhými sedmdesáti li,
a král Wen
s pouhým jedním stem.
Když si někdo podřizuje
druhé silou, nepodvolují
se mu v srdci.
Podřizují se,
protože jejich síla k odporu
není dostatečná.
Když si jedinec podřizuje
druhé ctností,
jsou v jádru
svého srdce spokojeni,
a upřímně se podvolují,
jak tomu bylo v případě
podvolení
sedmdesáti žáků
Konfuciovi.
Co je řečeno
v Knize Básní,
„Od západu,
od východu,
od jihu,
od severu,
zde nebyl nikdo,
kdo by přemýšlel
o odmítnutí podřízení se,“
je toho příkladem.“
Mencius pravil,
„Dobrodiní
přináší princů slávu,
a jeho opak
mu přináší hanbu.
Pro naše
dnešní prince,
nenávidět hanbu a přesto
žít samolibě v konání toho,
co není dobrodiním,

je jako nenávidět vlhkost
a přesto žít
v bídných podmínkách.
Pokud princ nenávidí hanbu,
nejlepší cestou, kterou by
měl následovat,
je vážit si ctnosti
a uznávat ctnostné učence,
dávajíc nejhodnotnějším
z nich
důstojné pozice, a těm
schopným úřady důvěry.
Když je
v království
pohoda a klid
od vnějších potíží,
necht', využívajíc
takové období,
jasně pojme principy
své vlády, se všemi
jejími právními sankcemi,
a pak, dokonce
i velká království
budou nucena hledět
na něj s úctou.
V Knize Básní
se praví,
„Než Nebesa
potemněla deštěm,
shromáždil jsem
kůru od kořenů
morušových stromů
a důkladně ji utkal tak,
aby tvořila okno
a dveře mého hnízda;
nyní, pomyslel jsem si,
vy lidé dole,
se snad neopovážíte
mě urážet.“
Konfucius pravil,
„Nerozuměl ten,
kdo vytvořil tuto ódu,
způsobu
vládnutí?“
Pokud je princ schopen
správně vládnout svému
království, kdo se opováží
jej urážet? Avšak nyní
princové využívají času,

kdy je
v království
pohoda a klid
od vnějších potíží,
aby se oddávali
požitku
a nečinné lhostejnosti –
ve skutečnosti sami
vyhledávají pohromy.
Pohromy a štěstí
jsou ve všech případech
důsledkem lidského hledání.
To je znázorněno tím,
co je řečeno
v Knize Básní –
Bud' vždy dbalý,
abys byl v souladu
s nařízeními Boha,
tak pro sebe
jistě získáš
mnoho štěstí;“
a dle pasáže
Tai Jia,
„Když Nebe
sesílá pohromy,
je stále možné
jim uniknout;
když pohromy způsobíme
my sami,
není již dále
možné žít.“
Mencius pravil, pokud vládce
dává uznání lidem
talentu a ctnosti
a zaměstnává schopné tak,
aby byly všechny úřady
naplněny jednotlivci
skvělými a význačnými –
pak budou všichni
učenci království
potěšeni a budou si přát
být u jeho dvora.
Pokud na tržnici
svého hlavního města
zdaní půdu
pod obchody,
ale nezdaní zboží,
nebo bude vymáhat
řádná nařízení

bez zdanění půdy –
pak budou všichni
obchodníci království
potěšeni a budou si přát
uskladnit své zboží
na jeho tržnici.
Pokud na jeho hranicích –
přechodech, bude prováděna
kontrola lidí, ale nebudou
vybírány žádné daně
za zboží či jiné věci,
pak budou všichni poutníci
z království
potěšeni
a budou si přát
chodit po jeho cestách.
Pokud bude požadovat,
aby hospodáři
společně pomáhali
kultivovat veřejná pole,
a nevybírat od nich
žádné další daně –
pak budou všichni
hospodáři v království
potěšeni, a budou si přát
pracovat na jeho polích.
Pokud od držitelů
obchodů
na tržišti nebude
vybírat daň
za jednotlivého pracovníka,
nebo oděvní kvótu
za vesnici, pak všichni
lidé království
budou potěšeni,
a budou si přát přijít
a být jeho lidmi.
Pokud vládce dokáže
skutečně praktikovat těchto
pět věcí, pak k němu lidé
v sousedních královstvích
budou vzhlížet
jako k rodiči.
Od počátku lidstva
až dosud, nikdo úspěšně
nevedl žádné dítě
k tomu, aby
zaútočilo
na svého rodiče.

Proto takový vládce nebude mít nepřítel v celém království, a ten, kdo nemá nepřítel v království, je vyslancem Nebe. Nikdy zde nebyl tento případ vládce, který by nedosáhl královského důstojenství.“ Mencius pravil, „Všichni lidé mají mysl, která nemůže snést pohled na utrpení druhých. „Dávni mudrcové měli tuto soucitnou mysl a také, co se týká zaměření, měli obdobně soucitnou vládu. Když se soucitnou myslí byla praktikována soucitná vláda, řídit království bylo tak snadné, jako pohybovat čímkoliv na své dlani. Když říkám, že všichni lidé mají mysl, která nemůže snést pohled na utrpení druhých, mé mínění může být znázorněno takto: dokonce i dnes, když lidé najednou spatří dítě, které by náhle mohlo spadnout do studny, budou bez výjimky pociťovat obavu a neklid. Budou se tak cítit nikoliv proto, že by mohli získat náklonnost rodičů dítěte, ani proto, že by mohli získat chválu svých sousedů a přátel, ani z důvodu nelibosti pověsti,

že byli nepohnuti takovou věcí. Z tohoto příkladu můžeme vidět, že pocit soucítění je člověku vlastní, že pocity hanby a nelibosti jsou člověku vlastní, že cit skromnosti a laskavosti je člověku vlastní, a že cítění schvalování a nesouhlasu s něčím, je člověku vlastní. Pociťování soucítění je principem dobrotivosti. Pociťování hanby a nelibosti je principem spravedlnosti. Pociťování skromnosti a úslužnosti je principem slušnosti. Pociťování schvalování a nesouhlasu s něčím je principem vědění. Lidé mají tyto čtyři principy tak, jako mají své čtyři končetiny. Když lidé, majíc tyto čtyři principy, přesto o sobě tvrdí, že je nemohou rozvíjet, hrají si se sebou na zloděje, a ten, kdo o svém princí tvrdí, že je nemůže rozvinout, si hraje na zloděje se svým princem. Neboť všichni lidé mají tyto čtyři principy v sobě, nechť to vědí, aby se jim dostalo

celého jejich rozvinutí a dovršení, a záležitost bude podobna ohni, který začal hořet, nebo praménku vody, který našel ústí. Ať dojdou svého úplného rozvoje a budou postačovat milovat a chránit všechno mezi čtyřmi oceány. Když jim bude odmítnut ten rozvoj, nebudou postačovat k tomu, aby se starali o své rodiče.“ Mencius pravil, „Je zhotovitel luků méně dobrotivý než zhotovitel brnění k obraně? A dále, jedinou obavou zhotovitele luků je, že by člověk nebyl zraněn, a jedinou obavou zhotovitele brnění je, že by byl zraněn člověk. Tak je tomu s knězem a zhotovitelem rakví. Výběr profese je proto záležitostí, ve které je třeba veliké opatrnosti. Konfucius pravil, „Jsou to ctnostné způsoby, které zakládají znamenitost sousedství. Pokud se člověk při výběru bydliště nezaměří na takové, kde tyto způsoby převládají, jak může být moudrý?“ Tedy, dobrotivost je nejváženější ctností propůjčenou Nebem, a také klidným domovem, ve kterém by měl člověk

